
De sakkyndige villedet retten i Torgersen-saken

BREV TIL REDAKTØREN

PER BRANDTZÆG

Rikshospitalet

STÅLE ESKELAND

Institutt for offentlig rett

Universitetet i Oslo

Vi takker Randi Rosenqvist for svaret på vår kommentar om Torgersen-saken i Tidsskriftet nr. 8/2008 (1, 2). Det er riktig at Torgersen mener at det de sakkyndige gjorde i 1958, var å «villede retten». Rosenqvist finner uttrykket «noe sterkt». Vi vil derfor presisere: De sakkyndige uttalte om tannbittbeviset at det var «identitet» mellom Torgersens tenner og bittsporet i brystet, om avføringsbeviset at «samtlige [undersøkte] prøver stammet fra samme kilde, nemlig fra den drepte» og om barnålbeviset at det var «et naturvitenskapelig bevis av første klasse». Retten bygde på dette.

Vi vet nå at sporene ikke knytter Torgersen til drapet (3). I den forstand ble retten «villedet». Men Torgersen hevder ikke at de sakkyndige gjorde dette med vilje. Resultatet var uansett at han ble dømt til livsvarig fengsel på feil premisser, noe også Den rettsmedisinske kommisjon, som Randi Rosenqvist leder, er kommet til. Dessverre skjedde ikke kvalitetssikringen før i 2001 og 2004.

Dersom sakkyndigvurderingene var blitt forelagt Den rettsmedisinske kommisjon i 1958, slik loven krevde, ville det kanskje blitt oppdaget at det ikke var brukt granskningsmetoder som kunne underbygge de skråsikre konklusjonene. Tragisk nok ble kommisjonens faglige vurderinger fra 2001 og 2004 heller ikke tatt hensyn til da Torgersen i 2006 ble nektet gjenopptakelse av sin sak. Dette er det samme som at domfelte i en narkotikasak skulle nektes gjenopptakelse selv om Den rettsmedisinske kommisjon påviste at det ikke var faglig grunnlag for å si at stoffet hans var narkotika. Likevel unnlater Rosenqvist å kommentere at den kvalitetssikringen hun sto ansvarlig for, ble neglisjert av Gjenopptakelseskommisjonen.

Det er også forunderlig at hun synes å være uenig med førsteforfatter Saks om *Science*-artikkelens relevans for rettsmedisinen (4). Til høsten får vi igjen høre Saks i Oslo. Vi oppfordrer Rosenqvist til å lytte til hans redegjørelse om hvordan rettssikkerheten kan svikte, slik hun fikk anledning til under seminaret høsten 2006 (5). Det er behov for brobygging mellom jus og naturvitenskap for å minimere muligheten for justismord. Vi håper Rosenqvist vil bidra til en slik utvikling.

LITTERATUR

1. Brandtzæg P, Eskeland S. Sakkyndighetsuttalelser i Torgersen-saken ble ikke kvalitetssikret Tidsskr Nor Legeforen 2008; 128: 947 – 8.
2. Rosenqvist R. Sakkyndighetsuttalelser i Torgersen-saken ble ikke kvalitetssikret Tilsvart Tidsskr Nor Lægeforen 2008; 128: 948.
3. Brandtzæg P. Rettsmedisinsk sakkyndighet i Torgersen-saken. En drapssak som illustrerer hvordan rettsmedisinsk sakkyndighet har villedet domstolene i 50 år. I: Brandtzæg P, Eskeland S. Rettsmedisinsk sakkyndighet i fortid, nåtid og fremtid. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2007: 66 – 88.
4. Saks MJ, Koehler JJ. The coming paradigm shift in forensic identification science. Science 2005; 309: 892 – 5.
5. Saks MJ. The need for a paradigm shift: what DNA can teach the traditional forensic sciences. I: Brandtzæg P, Eskeland S. Rettsmedisinsk sakkyndighet i fortid, nåtid og fremtid. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2007: 54 – 65.

Publisert: 12. juni 2008. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 17. juli 2026.